

Simpozij o staroverstvu in pokristjanjevanju

31. 8. – 1. 9. 2019, Kulturni dom Kobarid, Stresova ulica 2, Kobarid

Sobota, 31. velikega srpana 2019

OTVORITEV SIMPOZIJA 9:30

Marko Matajuroc	Nagovor župana občine Kobarid
Natalija Rot	Pozdravni nagovor v imenu organizatorjev
Marko Hren	Predstavitve zbornika prispevkov lanskega simpozija

DOPOLDANSKI SKLOP 9:45 – 13:00 *moderator Marko Hren*

Gregor Lesjak	Pomen staroverstva za primerjalno religiologijo
Thomas Daffern	Druidstvo in druidske študije v evropskem kontekstu
Mirjana Borenović	Pojem svetosti v staroverstvu
Katja Hrobat Virloget	Mitski park. Mitska krajina za trajnostni turizem

Odmor za kosilo

POPOLDANSKI SKLOP 15:00-17:30 *moderator Igor Kernel*

Marko Hren	Opus Zmaga Šmitka v kontekstu razumevanja slovenske duhovnosti
Mira Omerzel Mirit	Veduni in Vidovine – starosvetni slovanski šamani

OKROGLA MIZA

o Zmagu Šmitku in njegovi knjigi *Šelest divjine*. Moderator Marko Hren s sogovorniki Katjo Hrobat Virloget, Miro Omerzel, Gregorjem Lesjakom in Igorjem Kerneljem.

MRZLI STUDENEC 19:00

Ljudska glasba v modernih aranžmajih

Sozvočja Slovenije

Janez Dovč, Gregor Volk in Goran Krmac

*Nedelja, 1. kimavca 2019, Kulturni dom Kobarid, Stresova ulica 2, Kobarid
v organizaciji Zavoda Energijske poti Tolmin*

DOPOLDANSKI SKLOP 10-12:30 *moderator Marko Hren*

Vilma Purkart	Starosvetno kobariško pustovanje
Jože Munih	Megalitska svetišča
Edi Raspet	Dvojno življenje Tiunščega Frenca
Peter Mignozzi	Predstavitev trojaka

POPOLDANSKI SKLOP 13-17:00 *moderator Jože Munih*
v organizaciji Zavoda Energijske poti Tolmin

Obisk svetih mest in delavnice, zbirna točka pred Mrzlim studencem ob 13:00.
Pred odhodom bo ob Mrzlem studencu zaigral na kabrcu ljudski godec Boštjan Podgornik.

SEZNAM OGLEDOV

Breginjski kot
Velikanove skale
Krnski krog
Belinov krog
Delavnica s prikazom brtina, trojaka in škuda.

(več na str. 6 programskega lista)

Prosimo za predhodne prijave na e-naslov: [***munih.joze@gmail.com***](mailto:munih.joze@gmail.com)

Ogledi, predavanja in delavnice so brezplačne.

POVZETKI REFERATOV

Gregor Lesjak: Pomen staroverstva za primerjalno religiologijo

Avtor bo predstavil staroverstvo v kontekstu religiologije in pokazal, kam se uvršča v religioloških študijah, in katera verovanja so mu blizu.

Dr. Gregor Lesjak je doktor primerjalne religiologije.

Thomas Daffern: Druidstvo in druidske študije v evropskem kontekstu

Prispevek predstavlja zgodovinsko in sodobno evropsko druidstvo. Versko in filozofsko znanje Keltov v Evropi je med najstarejšimi znanimi zgodovinskimi verovanji in se danes še vedno prakticira. Druidske študije so nova raziskovalna smer, ki vključuje različne raziskovalne discipline, kot so zgodovina, religiologija, filozofija, antropologija, psihologija pa tudi metafizika, mirovne študije itd. **Predavanje bo v angleščini.**

Dr. Thomas Daffern je britanski druid in filozof, predavatelj na Univerzi v Londonu in Oxfordu in avtor 40 knjig o filozofiji, zgodovini, druidstvu in poeziji. Je direktor Mednarodnega inštituta za mirovne študije in globalno filozofijo.

Mirjana Borenović: Pojem svetosti v staroverstvu

Prispevek raziskuje pojem in dojemanje svetosti v slovenskem staroverstvu. S pomočjo primerov svetih predmetov in svetih mest bo prikazal bistvene elemente svetosti in poskušal odgovoriti na vprašanje: »Kaj je sveto in zakaj?« Skozi vidik svetosti narave v staroverstvu se bomo dotaknili tudi dinamike dostopnosti/nedostopnosti in navzočnosti/nenavzočnosti svetega.

Mirjana Borenović je univerzitetna diplomantka teologije in trenutno doktorska študentka teologije.

Katja Hrobat Virloget: Mitski park. Mitska krajina za trajnostni turizem

Prispevek predstavlja nekaj aktualnih vprašanj interpretacije, predstavitve in problemov mednarodnega projekta Mitski park v okviru programa INTERREG V-A Slovenija – Hrvaška. Cilj projekta je predstaviti bogato mitsko in folklorno dediščino *in situ* v lokalnem kontekstu. Projekt vključuje dva mitska parka že obstoječo mitsko pot v Mošćeniki dragi (Hrvaška) z goro Perun in park v Rodiku (Slovenija), ki je v izdelavi, z monolitoma Babo in Lintvernom. Prispevek bo predstavil temeljne vsebine mitske krajine v okolici Rodika in pokazal na procese, idejne koncepte in strokovne probleme, s katerimi se soočamo pri turistični predstavitvi nesnovne dediščine v obliki dediščinskih poti in muzeja.

*Izr. prof. dr. Katja Hrobat Virloget že več let raziskuje mitsko in folklorno izročilo, predvsem njegov odnos do krajine . Po izobrazbi je etnologinja in arheologinja, zaposlena na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem. Je sourednica znanstvenega časopisa *Studia Mythologica Slavica* ter avtorica številnih knjig in člankov. Sodelovala je pri dokumentarnih filmih s področja mitskega izročila.*

Marko Hren: Opus Zmaga Šmitka v kontekstu razumevanja slovenske duhovnosti

Marko Hren bo izpostavil pomen opusa Zmaga Šmitka za razpravo o razumevanju in pomenu duhovnosti v slovenski kulturi. Ob tem bo predstavil nekatere hipoteze, ki bi jih morali upoštevati pri današnjem razmisleku o duhovnosti kot temeljni kategoriji človeškega življenja. Duhovnost bo obravnaval kot dinamičen proces, ki se razvija skupaj s procesi evolucije človeštva na drugih področjih, zlasti na področjih etike, gospodarstva in občin razvojnih paradig.

Marko Hren je ustanovitelj in načelni svečenik Svetovnonazorske kozmološke skupnosti UPASANA – sanjava prostost duha. V 80ih letih 20 stoletja je bil dolgoletni urednik prvega novodobnega novičnika v Sloveniji, Vodnarjevega lista. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je ob ustanavljanju Mirovnega inštituta pripravljaval doktorat na temo primerjave Pitagorejstva, Esenske kozmologije in Jainizma s heretičnimi skupinami, opredeljenimi z etiko nenasilja v Evropi od srednjega veka do anarhizma.

Mira Omerzel Mirit: Veduni in Vidovine – starosvetni slovanski šamani

V megli zgodovine se je izgubil spomin na starosvetne slovanske in slovenske vedune ali vidovine, ki so bili svečeniki, glasbeniki, zdravilci, duhovni učitelji in rabsodniki. Imeli so pomembno vlogo v svojih občestvih, na primer vlogo urejevalcev, vodij obredij ... Tovrstne ljudi široke kozmične zavesti so nekdanj zelo spoštovali. Z raziskovanjem glasbenega in ustnega izročila različnih slovanskih kultur se vse bolj razjasnjuje njihova podoba. Pod različnimi imeni so jih poznali v vseh slovanskih deželah – od Staroslovencev in balkanskih ljudstev do sibirskih rodovnih skupnosti – pa tudi v keltskih, etruščanskih in starogrških časih in skupnostih. O njih so krožile številne zgodbe, pesmi in legende, ki pa so s krščanstvom pričele dobivati negativen (poganski) prizvok. A še je mogoče v pripovedih in zvokih iz divjine uvideti nekdanjo podobo in namen njihove prisotnosti, kakor tudi vlogo in pomen. Želela bi v zgodovinski spomin ponovno priklicati zavedanje o teh duhovnih iskrah naših prednikov. Tovrstni šamani ali modri ljudje, veduni, vidovine, ogmiji, ljeri, kami ..., urejevalci trenutnosti in prebudniki človekovih spečih sposobnosti, ki so znali pomiriti tudi sprte in vojskujoče, bi tudi v današnjem času prišli prav. Sicer pa: saj še vedno delujejo, čeprav morda drugače in z drugačno obredno obleko, pa tudi imenujejo se drugače kot pred stoletji in tisočletji. Obujen zgodovinski spomin lahko odstre in razpre staro-nove vloge in zadolžitve ljudi kozmično-zemeljske zavesti – ekologov preteklosti.

Mira Omerzel Mirit, doktorica etnomuzikoloških znanosti, vodja ansambla Vedun, s katerim nastopa že polnih 40 let.

Vilma Purkart: Starosvetno kobariško pustovanje

Redki zapisi, pričevanja in fotografije iz leta 1924 govorijo o pustni maski sournki. Do leta 1952 so v Kobaridu strašili sournki, ki so jim včasih pravili tudi soure. Sournki so bili štirje fantje, oblečeni v ovčje kože in namazani s sajami. Tekli so kot trojka, eden med njimi je bil gonjač. Gonjač jih je imel navezane na vrvi in v rokah je imel bič, saj je vprega treh tekačev ponazarjala »konjsko vprego«. Avtorica bo predstavila svoje raziskave starosvetnega kobariškega pustovanja in pokazala njegov hipotetični izvor.

Vilma Purkart je profesorica zgodovine in geografije in zadnje desetletje deluje projektno v okviru Zavoda Feniks. Izvaja različne projekte s področja naravoslovja, športa, življenja v naravi kot tudi projekte kulturne dediščine.

Jože Munih: Megalitska svetišča

Ob raziskovanju svetišč naših daljnih prednikov presenečajo številna odkritja megalitskih (kamnitih) krogov v našem prostoru in njihova energijska urejenost s povezavo vseh štirih elementov (zrak, zemlja, voda, ogenj). Nakazujejo se tudi rituali, ki so se prenesli v nova verovanja celo do današnjih dni.

Jože Munih že vrsto let raziskuje zdravilnost vodnih izvirov ter v zadnjem času tudi megalitske gradnje naših prednikov. O tem je izdal več knjig.

Edi Raspet: Dvojno življenje Tiunščega Frenca

Franc Leban (1900–1990), doma iz zaselka Tilnik v Stopniku, je bil lik za Kosmačevo literarno stvaritev Tantadruj. Tiunšč Frence, kot so ga klicali domačini, je v svoji značilni opravi vandral od Tolmina do Idrije. Hodil je po sejnih, proščenjih, svatbah, gostilnah, po hišah ob družinskih praznikih in ob prepevanju plesal svoj znameniti ples. Po vsebini pesmi, ki jih je v zamaknjenem plesu prepeval, so se ga prijeli vzdevki kot so Šuštarvlečedreto, Kukejca in Muca Maca. Pavel Medvešček je v knjigi *Iz nevidne strani neba* predstavil Frencevo drugo plat. V obsežnem intervjuju, ki ga je opravil z njim, se razkrije kot eden poslednjih starovercev. Naravna bistrost, globok uvid v duhovni svet svojih staroverskih prednikov, odnos do narave in bogastvo jezika so osupljivi. V predavanju bo avtor, tudi kot Francetov sovaščan iz Tilnika, predstavil dvojno življenje znamenitega posebneža, ki je veljal za vaškega bebčka, in kraje, kjer se je rodil, živel in se najpogosteje zadrževal.

Edi Raspet je ljubiteljski raziskovalec ljudskega izročila in starodavnih svetišč v Breginjskem kotu in na širšem prostoru Tolminske.

Peter Mignozzi: Zdravljenje s trojakom in brtinom

Predavatelj bo na kratko predstavil zdravljenje z brtinom, kot je znano iz zapisov Pavla Medveščka in predstavil trojaka, ki je bil pripomoček staroverskemu zdravilcu.

Peter Mignozzi je ljubiteljski raziskovalec staroverstva, ki je po Medveščkovih opisih ustvaril že več predmetov, kot so brtin, trojak in številni drugi.

OBISKI SVETIH MEST IN DELAVNICE 13.00-17:00

v organizaciji Zavoda Energijske poti Tolmin

Zbirna točka pred Mrzlim studencem ob 13:00. Pred odhodom bo ob Mrzlem studencu na kabrcu zaigral ljudski godec Boštjan Podgornik. Za prevoz udeleženci poskrbijo sami. Priporočena je pohodna oprema. Zaključek izleta predvidoma med 16 in 17 uro. Organizatorji prosijo za predhodne prijave na e-naslov: munih.joze@gmail.com. Ogledi in delavnica so brezplačni. Prijava zgolj nae n izlet oziroma delavnico na zgornji e-naslov.

LOKACIJE, KI SI JIH BOMO OGLEDALI

Breginjski kot je bogat z zgodbami iz preteklosti. Obiskali bomo mesto sredi pobočja Kobariškega Stola, kjer se je po izročilu sv. Marjeta skrila v skalo. Nezahtevne hoje je za slabo uro in pol. Ob povratku sledi obisk lokacije "Na lesi", z dvema megalitskima krogoma. *Vodi Edi Raspet.*

Velikanove skale so bile nekoč obredno mesto velikanov »Gejdov«. Prečkali bomo Nadižo in se seznanili z zgodbo prostora. *Vodi Nika Šimac.*

Prvi zaznani energijski krog je bil **kamniti krog pod Krnom**. Na tem mestu je zaznan energijski sistem z vsemi štirimi elementi (zrak, zemlja, voda, ogenj). *Vodi Jože Munih.*

Belinov krog s Tronom so častili že naši predniki. Gornji krog je bil uničen s postavitvijo cerkve sv. Jakoba leta 1570. *Vodi Boštjan Podgornik.*

Tonovcov grad je doživel svoj višek v obdobju od 3. do 6. stoletja. Na nekdanjem svetišču so bile zgrajene tri cerkve. V glavni cerkvi je vidno mesto energijskega očiščevanja (krsta), ki se je iz starejših kultur prenesel v krščanske obrede. *Vodi Lenka Raspet.*

Brtin, Trojak in Škud so predmeti za zdravljenje iz opisa Pavla Medveščka v knjigi *Iz nevidne strani neba*, ki jih je Peter ponovno oživil. *Predstavlja Peter Mignozzi.*

KULTURNI DOGODEK MRZLI STUDENEC

31.8.2019 ob 19h

Ljudska glasba v modernih aranžmajih
Sozvočja Slovenije

Janez Dovč, Gregor Volk in Goran Krmac

janezdovc.si/

Organizacija: Turistično društvo Kobarid, Društvo Slovenski staroverci in Zavod energijske poti Tolmin

Programski odbor simpozija: *Marko Hren, Igor Kernel, Nejc Petrič*

Lektura programa: *Primož Kuštrin*

Vodja nedeljskega programa: *Jože Munih*

Organizacija Mrzlega studenca: *Natalija Rot*

Vstop na simpozij in kulturni program je brezplačen.

Kobarid, 2019

www.staroverci.si drustvo.staroverci@gmail.com